SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2733

av Camilla Hansén m.fl. (MP)

Nationell strategi för AI och digitalisering i skolan

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell strategi för AI och digitalisering i skolan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Miljöpartiet är kritiskt till Tidö-regeringens bristande arbete när det gäller att stärka svenska elevers digitala kompetens. Regeringen har ingen strategi för hur digitalisering och AI ska hanteras i skolväsendet och det gör att Sverige halkar efter andra länder i Europa. Sverige behöver en strategi för hur skolan ska ta tillvara digitalisering i bred bemärkelse; vad gäller skolan som organisation, vad gäller vilka kunskaper elever behöver och vad gäller lärares kompetens att utbilda. AI innebär en än större och snabbare förändring av alla samhällssektorer och skolan behöver som en del av samhället förhålla sig till det. Förändringarna går mycket fort, och vi behöver både agera snabbt och med eftertänksamhet.

Att digitalisering och AI ofrånkomligen kommer att vara en del i den värld vi lever i innebär dock inte att andra kunskaper blir oviktiga, till exempel vanan att läsa böcker och att skriva för hand men också hantverk och estetiska praktiker. Tryckta böcker är det vanligaste läromedlet i skolan och kommer antagligen att vara det under lång tid. Förskollärare och lärare är experter på barns och ungas lärande och behöver frihet att utforma undervisning. Elever behöver tillsammans med sina lärare fylla sin

verktygslåda med olika strategier för lärande som baseras både på analoga och digitala sätt att ta in, organisera och fördjupa sin kunskap. En övergripande strategi ska inte detaljstyra lärarens val av läromedel i skolan, utan ge en övergripande riktning.

Det är av yttersta vikt att digitaliseringen och AI-användning i klassrummet är baserad på forskning och beprövad erfarenhet. Beslut om det pedagogiska arbetet ska fattas av kompetenta medarbetare, och därför behövs satsningar på lärares kompetensutveckling. Samtidigt som digitaliseringen lägger ett nytt raster över samhället och utbildningen, ska vi inte tappa grunden i den pedagogiska verksamheten – det är skolans kärna – och den mångvetenskapliga kunskapen som redan finns om barn och ungas utveckling och inlärning, när vi samtidigt tar oss an framtidens kunskapsutveckling med de förutsättningar som nu råder i samhället.

I vårt grannland Finland använder man begreppet digital bildning och beskriver hur den börjar redan i förskolan, där grunden läggs för det som kallas medieläskunnighet. Medieläskunnighet handlar om att kunna hantera desinformation, tolka och producera innehåll och verka i en digital miljö. Med social hållbarhet som utgångspunkt följer man också upp hur digitaliseringen påverkar barn och unga.

I Sverige pågår nu processen med nya läroplaner. Regeringens urvattning av digital kompetens i läroplanen får kritik från flera remissinstanser, bl.a. SPSM som avstyrker ”att digitaliseringen tonas ner eller tas bort och flyttas till vissa kursplaner” och utvecklar grunden för avstyrkandet med att ”digital kompetens och digitala lärverktyg kan vara avgörande för att elever med funktionsnedsättningar ska få likvärdiga möjligheter att lära och vara delaktiga i skola och samhälle”. Stiftelsen Friends anger i sitt remissvar att de vill att läroplanerna tydligare följer rekommendationer från internationella organ som Unesco, WHO och OECD som lyfter fram att skolan behöver fokusera mer på barn och ungas sociala, emotionella och digitala förmågor, samt att man, eftersom 80 procent av lågstadiebarnen använder internet varje dag, tidigare behöver få undervisning som utvecklar ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digitala miljöer. Elevernas riksförbund skriver i sitt remissvar att även om de delar regeringens ambition om försiktighet för att skydda de yngsta eleverna, är regeringens resonemang otillräckliga och bitvis förenklade. De påpekar att digital kompetens är en grundläggande medborgarfärdighet.

Miljöpartiet instämmer med remissinstansernas kritik av de försvagade skrivningarna kring digital kompetens och vill stärka både de övergripande skrivningarna i läroplanen, exempelvis i avsnittet ”Skolan står för samhällsanknytning”, och konkreta skrivningar i

olika kursplaner avseende de kunskaper eleverna behöver för att hantera den digitala tillvaro de nu lever i och ha kunskap inför vidare studier och arbetsliv.

I den version av läroplanerna som just nu är remitterad av Skolverket har skrivningarna om digital kompetens i de inledande delarna inte förändrats i relation till utredningen, och är mycket sparsmakade i de kursplaner det tas upp. Det blir tydligt att Sverige saknar strategisk styrning av skolväsendet när det gäller digitalisering och AI.

Arbetet med läroplaner och kursplaner är ett exempel på varför Sverige behöver en nationell strategi för digitalisering och AI i skolväsendet. Det behövs för att ge en tydlig riktning och ansvarsfördelning i arbetet.

Ett annat exempel är de behov som barn och unga själva uttrycker. I samband med Barnkonventionens dag 2026 lanserade Unicef rapporten ”Jag frågade AI – barn och ungas tankar och erfarenheter i en digital tid” där man konstaterar att AI är en integrerad del av ungas lärande och vardag. En strategi kan lägga grunden för de handlingsplaner och riktlinjer för skola och unga som Unicef efterfrågar.

Digital kompetens är i grunden en fråga om demokrati och likvärdighet. Alla elever, oavsett bakgrund, ska få de kunskaper som krävs för att förstå, granska och använda digital teknik och AI på ett ansvarsfullt sätt. I dag möter barn och unga AI i sin vardag, men regeringen saknar fortfarande ett samlat grepp för hur skolan ska rusta eleverna och stödja lärarna. Strategin bör bygga på forskning, professionens erfarenheter och ett tydligt fokus på lärande, kompetensutveckling, säker digital infrastruktur och ansvarsfull användning av AI.

Camilla Hansén (MP)

Jacob Risberg (MP) *Jan Riise (MP)*